

OHJEITA R-ÄÄNTEEN HARJOITTELEMISEEN

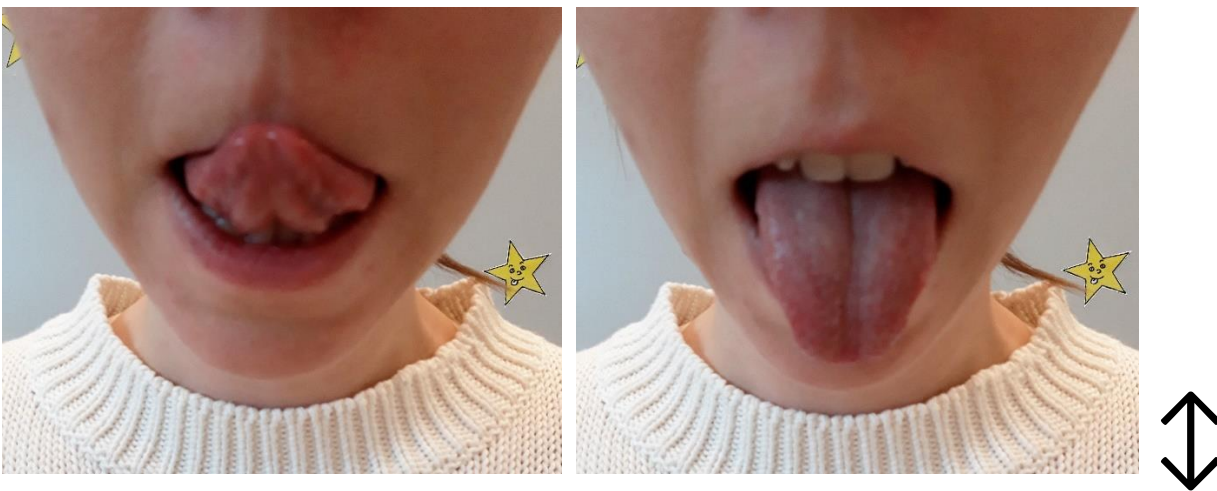
R

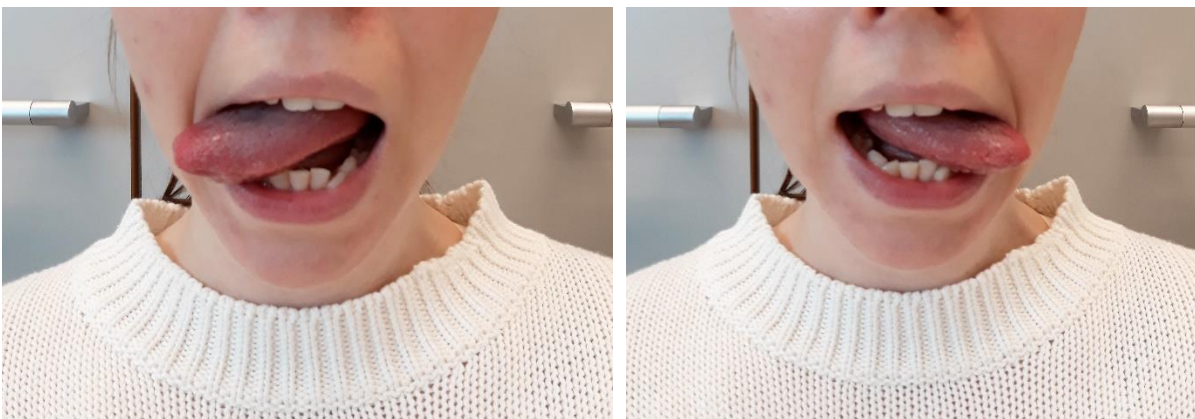
SUUJUMPPA: KIELEN LIIKKEET

Suujumpan tehtävänä on tehdä suun alue ja kielen liikkeet lapselle tutuiksi. Valmiudet äänten oppimiseen paranevat. Osalla lapsista on vielä vaikeuksia eriyttää kielen liikkeet leuan liikkeestä. Kieltä tulisi pystyä liikuttamaan itsenäisesti ilman että leuka (tai jokin muu osa kasvoista) liikkuu mukana. Erilaisten kielen asentojen harjoittelu auttaa lasta tulemaan tietoisemmaksi kielen liikkeiden erilaisista mahdollisuuksista. Suujumpan rinnalla voidaan aloittaa kuuloerotteluharjoitukset, mutta suujumppaa voidaan tehdä myös muun äänneharjoittelun ohella.

Matkikaa yhdessä lapsen kanssa kuvissa näkyviä kielen liikkeitä. Peili on hyvä apuväline. Pyrkikää siihen, että kielen liikkuesssa leuka pysyy täysin paikallaan. Aikuinen voi auttaa pitämällä lapsen leuasta napakasti kiinni.

Harjoittele yksittäisinä liikkeinä ja sitten toistuvasti ylös-alas-ylös-alas.

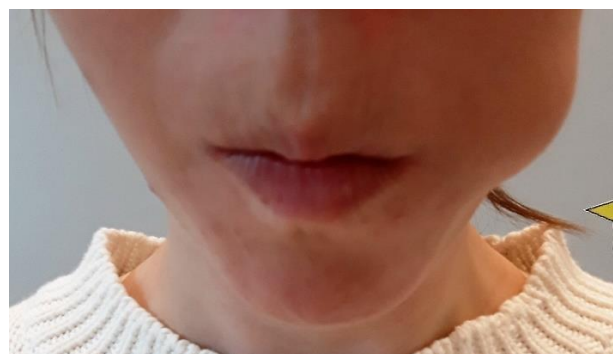
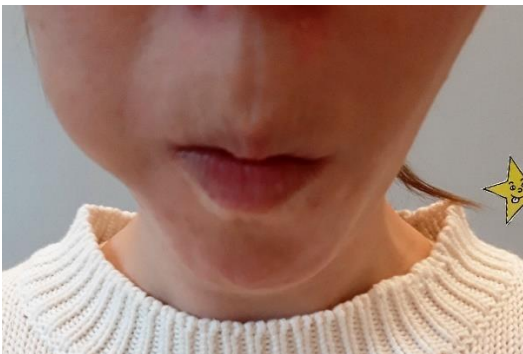

Tarkista että leuka ei liiku vaikka kieli heiluu!

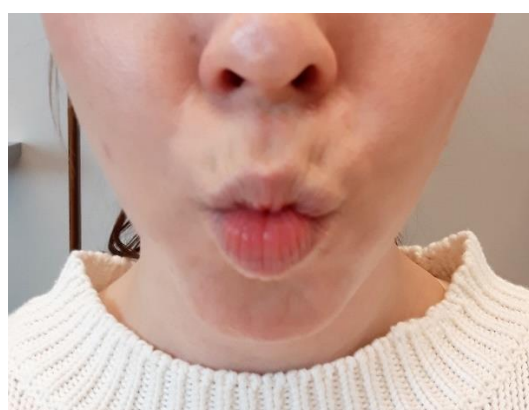

Yllä olevat kaksi harjoitusta ovat erityisen tärkeitä: kielen nosto ylähammasvallille R:n ääntymäpaikalle. Tavoitteena on, että lapsi osaa nostaa kielen ylähammasvallille nopeasti ja vaivatta, liikuttaa kieltä alhaalta ylös useampaan kertaan ja koskettamaan ylähammasvallia sekä terävällä kielenkärjellä (kuva vasemmalla) että leveällä kielellä (kuva oikealla). Kun kielen nostaa leveänä ylähammasvallille, se muodostaa suussa ikään kuin kupin.

Huulet tiukasti kiinni, kieli poskeen.

Huulet leveäksi, sitten pyöreäksi. Tee vuoron perään!

LEUAN VAKAUTTAMINEN

- Laita poskihampaiden väliin pituussuuntaan pikkuinen legopalikka/kynänpää/porkkanatikku/jätskitikku/oma sormi tms. ja aseta palikka niin, ettei se estä kielen liikkeitä.
- Mene peilin eteen ja harjoittele kielen nostamista ja laskemista siten, että palikka pysyy hampaiden välissä.
- Leuka ei saa liikkua!
- Aluksi käsillä voi auttaa palikkaa pysymään paikoillaan.
- Nosta ja laske kieltä yhdellä harjoituskerralla vähintään kymmenen kertaa.

MUROTREENI

- Tarvitaan ympyrän muotoisia muroja.
- Laitetaan kieli suipoksi ja muro aivan kielen kärkeen.
- Asetetaan kieli muron kanssa ylähampaiden taakse (tarkkailkaa, ettei kieli mene liian taakse tai toisaalta tule hampaiden väliin/eteen).
- Aluksi voidaan treenata muron pitämistä hampaiden takana niin, että aikuinen asettaa muron paikoilleen pillillä/sormilla.
- Pidetään muroa paikoillaan ja lasketaan viiteen.
- Kun muron pitäminen hammasvallilla sujuu helposti, aletaan harjoitella kielen nostamista ilman, että leuka liikkuu: nosta ja laske kieltä viisi kertaa, sitten saa nielaista muron ja ottaa seuraavan.
- Jos leuka lähtee liikkumaan kielen mukana, aikuinen voi pitää leuasta kiinni.
- Kannattaa katsoa peilistä ja aikuinen voi tehdä kaverina ja näyttää mallia.

ETSITÄÄN ÄRRÄN TÄRYÄ!

R:n täryä etsitään D-äänteen avulla, koska molemmat ääntyvät samalla paikalla suussa. Tehdään siis paljon D-harjoituksia (dn dn dn dn dn). Kun tällaisia ”pomputuksia” tekee riittävän paljon ja riittävän nopeasti, kielen kärki alkaa usein vahingossa täristä ja tuottaa ärrää (drn drn). Muistuta lapsellekin miksi tehdään paljon dndndn.

- opetellaan kielen hypyttelyä R-äänteen paikalla

DNN DNN DNN DNN DNN DNN DNN

10 MINUUTTIA HARJOITTELUJA
JOKA PÄIVÄ!

Pienennä liike aivan kielenkärkeen –
pidä suu auki, kielen reunat
liimautuvat ylähammasvalliin tiukasti:

D´N D´N D´N D´N D´N D´N D´N D´N
jne.

→ ole **nopea** ja **tarkka**

→ ilmavirran tulee olla riittävä

→ **suun pitää pysyä auki, leuka
liikkumattomana**

→ kokeile **selinmakuulla**, pötköttele
sohvalla tai sängyllä; yritä muuttaa DN
DN DN ärrän täryksi DRN DRN DRN
(miettikää esim. auton
käynnistämistä)

sitten kun täry alkaa kuulua, voi koittaa esim.

DRN DRN DRAA DRAPU, DRN DRN DREE DREPPU, DRN DRN DRII DRIISI, DRN DRN
DROO DROOPE

NOPEUTETAAN JA NOTKISTETAAN KIELTÄ

- kokeile toistaa tavusarjoja esim.

TADA TADA TADA TADA TADA

LODO LODO LODO LODO LODO

DINO DINO DINO DINO DINO

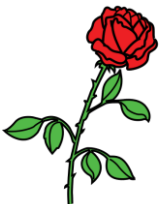

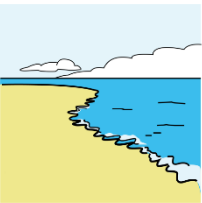

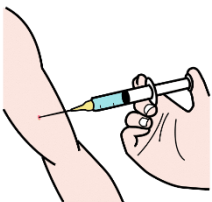
TIDI TIDI TIDI TIDI TIDI

- keksikää omia tavusarjoja, joissa vaihtelevat äänteet N, L, D, T

HARJOITELLAAN OIKEAA ÄÄNTYMÄPAIKKAA D-KIELEN AVULLA

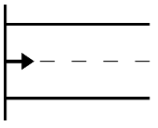
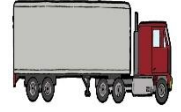

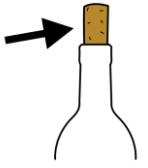

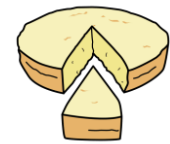

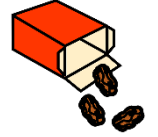

D-kielessä sanan /r/-äänne korvataan /d/-äänteellä (esim. koira -> koida). Kokeile d-kielellä seuraavan sivun sanoja tai pelaa peliä!

<p>reppu</p> 	<p>rapu</p> 	<p>raketti</p> 	<p>rekka</p>
<p>rusina</p> 	<p>rattaat</p> 	<p>ruuvimeisseli</p> 	<p>riisi</p>
<p>ruusu</p> 	<p>roskis</p> 	<p>rengas</p> 	<p>rosvo</p>
<p>ranta</p> 	<p>retiisi</p> 	<p>raastin</p> 	<p>rillit</p>
<p>ralliauto</p> 	<p>radio</p> 	<p>ruoka</p> 	<p>rokotus</p>

Kuvat: Papunetin kuvapankki, papunet.net, Elina Vanninen, Sergio Palao / ARASAAC ja Sclera.

LÄHTÖ 	den-den-dekka 	dun-dun-duoka 	don-don-dotta 	pädä-pädä-päädynä 	dan-dan-dapu 	töttedö 	kadhu
							peduna
pippudi 	kodkki 	kadkki 	vädikynät 	piidakka 	dan-dan-danta 	dnn-dnn-dnn-dnn-dnn-dnn 	punajuudi-juudi-juudi
dun-dun-dusina 							
den-den-deppu 	dikki 	podo-podo-podkkana 	hedkku 	pyöä 	kidahvi 	kädä 	MAALI

Kuvat: Papunetin kuvapankki, papunet.net, Elina Vanninen, Sergio Palao / ARASAAC ja Sclera.